

ÖREBRO UNIVERSITET

RESTAURANG- OCH HOTELL-
HÖGSKOLAN – GRYTHYTTE
AKADEMI

Utbildningsplan

Dnr CF 52-525/2006

Sida 1 (9)

SOMMELIER OCH MÅLTIDSKREATÖR, 180 HÖGSKOLEPOÄNG

Sommelier – Culinary Arts and Meal Science, 180 higher education credits

Utbildningsprogrammet är inrättat och utbildningsplanen fastställd den 17 oktober 2006 av fakultetsnämnden för humaniora och samhällsvetenskap. Benämningen av huvudområdet för utbildningen är ändrat genom rektors beslut den 13 februari 2007 (dnr CF 53-664/2006) och avsnitt 6 Examen är ändrat genom ordförandebeslut den 9 maj 2007 (dnr CF 52-293/2007). Avsnitt 8.1 är ändrat genom fakultetsnämndens beslut den 16 oktober 2007 (dnr CF 52-554/2007). Avsnitt 3.2 är ändrat genom beslut av fakultetsnämndens ordförande den 17 december 2008 (dnr CF 52-669/2008).

1 ALLMÄNT

Kandidatprogrammet Sommelier och måltidskreatör är ett treårigt branschorienterat program som omfattar 180 högskolepoäng med möjlighet att erhålla en högskoleexamen efter två år, omfattande 120 högskolepoäng.

Utbildningen behandlar de olika kunskaper och färdigheter som en sommelier och matsalshantverkare bör bemästra för att kunna ha ansvaret för dryckerna och skapa design för måltider i en restaurang. Utbildningen har en profil mot det ansvar för inköp, ekonomi, lagerhållning, servering och försäljning för den nationella och internationella marknaden som en sommelier ofta har.

Programmet ger möjlighet att utveckla sommelier och servitörkunskap samt att fördjupa sig och utveckla en högre professionalism.

I utbildningen är gästens upplevelse av drycker och service vid en måltid det centrala med utgångspunkt i måltiden som helhet med fokus på rummet, mötet, produkten, stämningen och styrsystemet. Praktiska moment kombineras med teori, experiment, reflexion och analys, för att skapa en upplevelse för alla sinnen. Nationella och internationella verksamhetsförlagda studier ingår.

Under utbildningen möter studenterna både forskande lärare, yrkesverksamma branschrepresentanter samt kreativ och konstnärlig kompetens, vilket innebär att vetenskaplig teori kombineras med yrkeskunskapens erfarenhetsbaserade praktik och estetisk gestaltning.

2 UTBILDNINGENS MÅL

2.1 Mål för utbildning på grundnivå

Utbildning på grundnivå skall väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen får dock medge undantag när det gäller konstnärlig utbildning.

Utbildning på grundnivå skall utveckla studenternas

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, och
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och
- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

(1 kap. 8 § högskolelagen [HL])

2.2 Mål för programmet Sommelier och måltidskreatör

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap 8 § HL)

Kunskap och förståelse

För kandidatexamen skall studenten

- visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor.

Färdighet och förmåga

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar,
- visa förmåga att muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper, och
- visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För kandidatexamen skall studenten

- visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter,
- visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens.

(bilaga 2, högskoleförordningen [HF])

Utöver detta har Örebro universitet som mål att den studerande efter avslutad utbildning skall kunna omsätta vetenskapliga, yrkespraktiska och estetiska kunskaper och färdigheter,

- självständigt och tillsammans med andra vid genomförande, utveckling och ledning av restaurangverksamhet där gästens måltidsupplevelse som helhet är i fokus,
- vid användande, utveckling och förmedling av hantverksskicklighet inom serverings- och sommelieryrket där kombination av mat och dryck är centralt, och att förmedla och utveckla kunskaper om måltidstraditioner, vin och andra drycker, samt
- vid planering av menyer och måltider med medvetenhet om olika människors behov – kulturella, religiösa, hälsomässiga och hälsomässiga – samt ur ett jämställdhetsperspektiv.

3 UTBILDNINGEN

3.1 Utbildningens huvudsakliga uppläggning och innehåll

Inom ramen för utbildningen läser studenten 90 högskolepoäng (A-C) inom måltidskunskap och värdskap som är utbildningens huvudområde. Dessutom läser studenten minst 15 högskolepoäng i företagsekonomi. De återstående kurserna, upp till 180 högskolepoäng, väljer studenten fritt ur universitetets kursutbud.

3.2 Rekommenderad studiegång

Programmet inleds med en obligatorisk A-kurs om 30 högskolepoäng inom huvudområdet måltidskunskap och värdskap. Därefter rekommenderas den studerande att under de efterföljande terminerna varva kurser inom huvudområdet med kurser inom andra områden. Huvudområdets C kurs bör läsas i slutet av utbildningen, då studier på denna nivå underlättas av god studievana samt fördjupande kunskaper inom såväl detta som andra områden. De olika kurserna relateras till de för måltidskunskap och värdskap centrala aspekterna: rummet, mötet, produkten, stämningen och styrsystemet. De studenter som tänker sig en företagsekonomiskt inriktad karriär rekommenderas att välja företagsekonomiska kurser med inriktning mot hotell och restaurangbranschen om sammanlagt 60 högskolepoäng (se valbara kurser).

Måltidskunskap och värdskap A, 30 högskolepoäng

Måltidskunskap och värdskap A ger en bred bild av det mångvetenskapliga ämnet och dess förankring i olika kunskapsformer; vetenskap, yrkeskunskap och konstnärlig gestaltning, som introduktion till grundläggande perspektiv och metoder inom måltidskunskap. Informations- och litteratursökning och akademiskt skrivande introduceras. Hotell- och restaurangkunskap introduceras och orientering om turismens historiska framväxt definitioner och avgränsningar av turism och näraliggande begrepp och dess betydelse och hotell- och restaurangbranschen nationellt som internationellt behandlas. Dessutom diskuteras restaurang och hotellverksamhet i det moderna samhället samt upplevelseindustrins framväxt.

Olika kommersiella boende- och måltidsformer diskuteras och de för måltidskunskapen grundläggande fem aspekterna: rummet, mötet, produkten, stämningen och styrsystemet beskrivs. Här utvecklas en förståelse sinnenas betydelse för måltidsupplevelsen grundläggande perceptionsprocessen, sinnesorganens respons på givna stimuli, och sinnesorganens funktion. Dessutom behandlas vinprovningens metodik och grundläggande teoretisk kunskap om drycker och dess hantering. Här behandlas också grundläggande kunskaper om livsmedlens säsongsvariationer, näringsinnehåll och smak. Kursen innehåller också en introduktion i livsmedelshygien framförallt gällande mikrobiologiska förhållanden vid livsmedelhantering i kök och matsal. En orientering om svensk alkoholpolitik med fokus på restaurangbranschen ges och alkoholens inverkan på kroppen diskuteras. Säkerhetsfrågor generellt inom hotell och restaurang uppmärksammas.

Måltidskunskap och värdskap A, Matsalshantverk och sommelierkunskap I, 15 högskolepoäng

Studenterna förväntas utveckla en förståelse om sensoriska metoder och skillnader i deras tillämpning med avseende på livsmedel, andra material och situationer. Studenterna utvecklar sin hantverksskicklighet genom praktiska övningar med utgångspunkt från det traditionella matsals- och sommelierhantverket för olika miljöer och måltidsformer. Tyngdpunkten läggs på provningar samt på upplevelsen av mat och dryck i kombination. Hur råvarornas ursprung och tillverkningsmetod påverkar sensorisk kvalitet belyses. Den ansvarfulla alkoholhanteringen diskuteras och fördjupas.

Måltidskunskap och värdskap A, Verksamhetsförlagda studier, nationellt, 7,5 högskolepoäng

Studentens hantverksskicklighet och förståelse för hotell- och restaurangorganisationer och dess praktiska drift utvecklas. Erfarenheter och kunskaper av värde för de fortsatta studierna och den framtida yrkesrollen skapas. Den studerande tränas i att reflektera över och tillämpa teori i praktiken.

Måltidskunskap och värdskap B, Estetisk gestaltning, 7,5 högskolepoäng

De studerandes förståelse för helheten av gästens hotell- och måltidsupplevelse, där kunskaper i stil, arkitekturhistoria och formgivning ingår, fördjupas genom studier av extern och intern hotell- och måltidsmiljö. Studenten övar och utvecklar sin kreativitet, varseblivningsförmåga och sitt färg- och formkunnande.

Måltidskunskap och värdskap B, Matsalshantverk och sommelierkunskap II, 7,5 högskolepoäng

De studerande bör efter genomgången kurs ha förmåga att i detalj beskriva karakteristika av de viner och övriga drycker som ingår i kursen. Studenterna tränar under kursens gång sin förmåga att i arbetsledande ställning välja och köpa in relevanta drycker, undervisa personal om drycker samt försälja och marknadsföra drycker. Studenten fördjupar sina teoretiska kunskaper om vin och andra drycker samt tränar vinprovningens metodik därtill kommer fördjupade kunskaper om provningsmetodik för inom dryckesbranschen samt hur den sensoriska kvaliteten påverkas.

Företagsekonomi A, Ekonomistyrning, 7,5 högskolepoäng

Inom ramen för kursen utvecklar studenten kunskap om grundläggande modeller,

företagsekonomiska begrepp och samband inom ekonomistyrning och tillämpning av grundläggande modeller för budget och redovisning. Dessutom introduceras studenten i kalkylmodeller och dess användande vid lönsamhetsberäkningar samt branschanpassad kalkylering.

Måltidskunskap och värdskap B, Matsalshantverk och sommelierkunskap III, 7,5 högskolepoäng

De studerande bör efter genomgången kurs ha förmåga att i detalj beskriva karakteristika av de viner och övriga drycker som ingår i kursen. Studenterna tränar under kursens gång sin förmåga att i arbetsledande ställning välja och köpa in relevanta drycker, undervisa personal om drycker samt försälja och marknadsföra drycker. Dessutom fördjupas och vidareutvecklas kunskaperna i konsten att kreativt kombinera mat och dryck.

Måltidskunskap och värdskap B, Matsalshantverk och sommelierkunskap IV, 7,5 högskolepoäng

Inom ramen för kursen tillägnar sig studenten fördjupade kunskaper om nationell och internationell handel samt marknadsföring av vin och sprit. Studenten utvecklar förståelse för hur import och exporthandel samt lagerhållning och marknadsföring nationellt och internationellt läggs upp. Etiska, moraliska, ekologiska samt alkohollagsrelaterade frågor diskuteras.

Företagsekonomi A, Organisation och ledarskap, 7,5 högskolepoäng

Studenten orienterar sig i grundläggande begrepp, teorier, och perspektiv inom organisations- och ledarskapsområdet. Förhållandet mellan organisationen och människan inom organisationen belyses, liksom förhållandet mellan organisationen och dess omgivning. Inom området ledarskap behandlas grundläggande uppgifter och förutsättningar. Tjänsteproduktionens särskilda krav på organisation, strategi och ledarskap uppmärksammas

Måltidskunskap och värdskap B, Verksamhetsförlagda studier, internationellt, 15 högskolepoäng

Introduktion i forskningsmetodik, grundläggande kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder samt utvecklingsarbete. Studenten utvecklar sin förståelse av en branschorganisation och dess praktiska drift, utvecklar erfarenheter och kunskaper av värde för de fortsatta studierna och den framtida yrkesrollen ges. I verksamheten kan studenten utveckla sin förmåga att reflektera och tillämpa teori i praktiken.

Måltidskunskap och värdskap B, Självständigt arbete, 7,5 högskolepoäng

Studenten utvecklar sin analytiska och kreativa förmåga genom att insamla material till en undersökning med anknytning till verksamheter inom olika delar av hospitalityindustrin, samt öva sig i det hantverk som uppsatsskrivandet utgör. Opposition och försvar av självständigt arbete ingår

Måltidskunskap och värdskap B, Evenemang, 30 högskolepoäng

I kursen behandlas evenemang och upplevelser ur ett kommunikativt, psykologiskt och estetiskt gestaltande perspektiv med fokus på berättelsen. De studerande arbetar aktivt och självständigt i projektförm med planering, organisation, genomförande och uppföljning av ett evenemang inom hotell- och restaurangbranschen. Här finns

möjlighet att utveckla sin kreativa förmåga i designprocessen inom estetiska dimensioner såsom regi, scenografi, ljus, ljud, färg och form.

Måltidskunskap och värdskap C, Självtändigt arbete, 15 högskolepoäng

Studenten skall självständigt avgränsa, utforma och utföra en mindre undersökning med relevans för teori och problemställning. Vidare skall studenten tillämpa kunskaper i forsknings- och utvecklingsarbetets metodik, författa och försvara en vetenskaplig upplagd uppsats och självständigt genomföra en opposition.

Måltidskunskap och värdskap C, Service och möte, 15 högskolepoäng

Inom ramen för utbildningen fördjupar och analyserar studenten sin förmåga att erbjuda service som självständig och kreativ måltidskreatör med gästens helhetsupplevelse som mål. Studenterna vidareutvecklar sina kunskaper ur ett gästperspektiv, övar sin förmåga att framträda med kroppsspråk, retorik, presentation, gästpsykologi. Etiska, etniska och jämställdhets- och genusfrågor diskuteras. Inom kursen förvärvar studenterna insikter om tävlingsmatlagning med fokus på kreativ måltidsdesign för individuell utveckling av hantverksskicklighet.

Företagsekonomi A, Marknadsföring, 7,5 högskolepoäng

Studenten tränar sig i att identifiera, strukturera och analysera problem och möjligheter som är relevanta för marknadsföring av hotellverksamhet. Inom ramen för kursen tillägnar sig studenten kunskap om hur omvärldsanalys, segmentering, målgruppsbestämning och positionering kan användas för att öka framgången inom hotellverksamhet. I kursen diskuteras marknadskommunikation och studenten får en orientering och träning i hur en marknadsplan byggs upp.

Företagsekonomi A, Affärsredovisning & räkenskapsanalys, 7,5 högskolepoäng

Studenterna förvärvar kunskaper om redovisning och dess betydelse i första hand för externa aktörers informationsbehov samt tillägnar sig förståelse för löpande redovisning och upprättande av bokslut. Studenten introduceras till grundläggande kunskaper om användning av redovisningsinformation vid värdering av företag.

Företagsekonomi för hospitalitybranschen B, 30 högskolepoäng.

Kursen integrerar företagsekonomins olika delar genom att studenterna gör en affärsplan som bygger på verkliga data från fältet. Affärsplanen genomförs i olika etapper som var och en innehåller föreläsningar övningar och handledning. Varje etapp avslutas med någon form av examination eller prestation. Med företagsekonomins olika delar avses marknadsplanering, finansiering, ekonomistyrning och organisering. Den senare delen av kursen ger studenterna möjlighet att blicka tillbaka historiskt och teoretiskt inom området chef- och ledarskap med betoning på ledarskap inom små och medelstora företag samt entreprenörsföretag. Områden som service management, personalledning, ledning, kultur samt arbetsrätt behandlas. Profileringen av kursen är praktiska ledningsfrågor med diskussion och analys av ledningssituationer, praktikfall anknutna till hospitalityindustrin. Ett självständigt arbete med intervju inom hotell- eller restaurang ingår, som träning inför studenternas examensarbete.

3.3 Studieformer

Undervisningen bedrivs huvudsakligen i föreläsnings- och seminarieform, inlämningsuppgifter, PM och uppsatser, laborationer, hantverksövningar, estetiskt gestaltande, Case-metodik samt verksamhetsförlagda studier med observation. Undervisningsformerna speglar olika kunskapsformer, där vetenskaplig teori kombineras med yrkeskunskapens erfarenhetsbaserade praktik och estetisk gestaltning. Studierna är utformade för att stimulera det kritiska reflekterandet, förmågan att söka och värdera information, förmågan att självständigt följa kunskapsutvecklingen samt förmågan att kommunicera muntligt och skriftligt.

För närmare information om studieformer, se respektive kursplan.

4 INTERNATIONELLT STUDENTUTBYTE

Utbildningen ger möjlighet till internationellt utbyte och internationellt verksamhetsförlagda studier.

5 BETYG OCH EXAMINATION

Om inte annat är föreskrivet i kursplanen skall, enligt 6 kap. 18 § högskoleförordningen (HF), betyg sättas på en genomgången kurs. Betyget skall bestämmas av en av högskolan särskilt utsedd lärare (examinator).

Som betyg skall, enligt 6 kap. 19 § HF, användas något av uttrycken underkänd, godkänd eller väl godkänd, om inte högskolan föreskriver annat betygssystem.

I de fall rektor medgivit avsteg från den tregradiga betygskalan framgår detta av respektive kursplan.

För ytterligare information, se lokala riktlinjer för examination.

6 EXAMEN

Högskoleexamen (University Diploma in Social Science)

En högskoleexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 120 högskolepoäng, varav

- minst 60 högskolepoäng inom ett huvudområde,
- ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 7,5 högskolepoäng inom ramen för huvudområdet.

Kandidatexamen (Degree of Bachelor [with a major in ...])

En kandidatexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng, varav

- minst 90 högskolepoäng med successiv fördjupning (ABC) inom ett huvudområde,
- ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng på C-nivå inom ramen för huvudområdet.

Beroende på studentens val av kurser inom programmet kan som alternativ en filosofie kandidatexamen uppnås.

Filosofie kandidatexamen (Degree of Bachelor of Social Science)

En filosofie kandidatexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng, varav

- minst 90 högskolepoäng med successiv fördjupning (ABC) inom ett huvudområde från filosofiskt fakultetsområde1,
- ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng på C-nivå inom ramen för huvudområdet,
- minst 30 högskolepoäng inom annat huvudområde/andra huvudområden från filosofiskt fakultetsområde.

Mål, se punkt 2.2.

För ytterligare information, se lokala riktlinjer för examina.

7 BEHÖRIGHETSVILLKOR

7.1 Behörighetsvillkor vid antagning till programmet

För att vara behörig till programmet krävs att den sökande har grundläggande behörighet.

För ytterligare information, se Antagningsordningen.

7.2 Behörighetsvillkor vid antagning till kurser inom programmet

För att bli antagen till kurs inom programmet krävs att den studerande har den särskilda behörighet som föreskrivs. För att få påbörja studier inom programmets huvudområde på B- och C-nivå, krävs att den underliggande och behörighetsgivande nivån är godkänd. Den särskilda behörigheten framgår av respektive kursplan.

8 URVAL OCH PLATSGARANTI

8.1 Urval till programmet

Vid urval till programmet används urvalsgrunderna betyg (60 procent) och resultat från högskoleprovet (40 procent).

8.2 Platsgaranti inom programmet

Den som antagits till programmet har platsgaranti, för högst 30 högskolepoäng per termin, till universitetets kursutbud där den studerande uppfyller kraven för den särskilda behörigheten upp till 180 högskolepoäng. Kurser kan undantas från platsgarantin, se Antagningsordningen.

9 TILLGODORÄKNANDE AV TIDIGARE UTBILDNING

Beslut om tillgodoräkning av kurs i generell examen, om bedömningen sker i samband med begäran om examensbevis och kan betraktas som rutinmässig, fattas av processchefen för Studentservice (se delegationer i utbildningsfrågor).

Beslut om tillgodoräkning i övriga fall fattas av respektive akademichef (se delegationer i utbildningsfrågor).

För ytterligare information, se lokala riktlinjer för tillgodoräkningen.

**IKRAFTTRÄDANDE- OCH ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER (6 KAP.
17 § HF)**

Denna utbildningsplan gäller från och med höstterminen 2009.

De som påbörjade utbildningen höstterminen 2007 har rätt att slutföra utbildningen i enlighet med den utbildningsplan som fastställdes den 17 oktober 2006 (inklusive beslutade ändringar den 13 februari 2007 och den 9 maj 2007) till och med vårterminen 2011.

De som påbörjade utbildningen höstterminen 2008 har rätt att slutföra utbildningen i enlighet med den utbildningsplan som fastställdes den 17 oktober 2007 (inklusive beslutade ändringar den 13 februari 2007, den 9 maj 2007 och den 16 oktober 2007) till och med vårterminen 2012.